Aga Khan Foundation na mageuzi ya kuzalisha ufuta

■ Mikoa ya Lindi, Mtwara ; wilaya Kilwa zang'ara
■ Shamba lililotoa magunia 2, sasa lavuna magunia 8

NA ANGELA SEBASTIAN

MIKOA ya Kusini mwa Tanzania ikiwemo Lindi la Mtwara, inashamiri katika uzalishaji wa mazao ya kadhaa, ikiwemo ufuta. Lakini maendeleo ya uzalishaji huo bado yanakwama kwa maana ya kwamba hayajapewa kipaumbele.

Hivi sasa taasisi ya Aga Khan Foundation imejitokeza na kuamua kusaidia maendeleo vijijini katika meneo mwambao wa Pwani ya nchi katika mikoa ya Lindi na Mtwara, kupitia mpango maalumu uitwao CRSPT au Coastal Rural Support Programme Tanzania.

Lengo kuu hapo ni kufikia hatua hali ya maisha ya wananchi hao inainuka juu na kuzidi kuwaondoa katika umasikini, hata ujinga na maradhi.

Ili kuweka mambo sawa, kunahitaji ubia wa sekta binafsi na ya umma. Huko katika mikoa hiyo ya Kusini mwa Tanzania kumewekwa ubia maalumu katika ya sekta binafsi na ya umma, ambapo Aga Khan Foundation kupitia wataalamu wanaotoa msaada wa mafunzo kwa vitendo na kuwatafutia masoko.

Ni mpango unaohusisha ustawi wa kaya 60,000 katika mikoa hiyo, ikiwa ni njia endelevu ya wao kujiinua.

MAFANIKIO YA UFUTA

Rehema Mohamed, ambaye ni mkulima wa zao la ufuta Wilayani Kilwa, anaeleza hali halisi kwa kutumia kauli: "Siku za nyuma nilibweteka sana. Nilikuwa nikiombaomba, lakini leo naweza kujitegemea kwa kila kitu.

"Nina mwanaume, lakini tunasaidiana katika mambo mbalimbali, ikwemo kusomesha watoto wetu wawili. Hayo mafanikio nimeyapata kutokana na kilimo cha ufuta."

Anasema, katika kipindi cha mwaka jana alilima shamba eka tano alizotegemea kuvuna kati ya magunia manane na 10, lakini kutokana na tija katika uzalishaji wake alivuna magunia 11.

Anasema, mafunzo hayo yamemwezesha kutambua mbinu za upandaji bora wa mbegu, kuchanganya mazao katika sehemu moja na maelekezo hayo ya kitaalamu yamemfanya afanikiwe zaidi na matunda mojawapo aliyo nayo ni kwamba, amefanikiwa kujenga bora nyumba ya matofali na kuondokana na nyumba ya miti na udongo aliyotumia zamani na yake.

"Kutokana na mafunzo niliyopata kutoka katika taasisi ya Aga Khan Foundation, yameniwezesha kutambua pembejeo zilizo bora na zinazofaa kwa mahitaji ya wakulima katika maeneo mbalimbali.

"Nimeweza kutafuta mtaji na kuamua kujikita katika biashara ya kuuza viatilifu (mbegu bora na dawa za kuulia magugu na wadudu) ambapo biashara hiyo inalipa kusema ukweli," anasema Kudra Nguiga, ambaye ni wakala wa pembejeo vijijini.

Anataja mafunzo aliyoyapata ni kilimo cha ufuta ambapo kinaendeshwa kupitia utafiti, pia vitendo na sasa ameshakuwa mjuzi katika eneo hilo, ikiwemo kuwatambua walanguzi wa bidhaa zao.

Bibi mwingine mwenye umri wa miaka 78, anayejitambulisha kwa jina la Bimkubwa Amil, anasema yeye analima ufuta na huzalisha kati ya tani moja na mbili za zao hilo kwa msimu. Anafafanua,

"Utaratibu wa kuleta pembejeo kama vile dawa na mbegu bora vijijini imetusaidia sana kuongeza uzalishaji maradufu kwa mazao ya biashara na chakula, kwani wakati Aga Khan walipofika vijijini na kutoa elimu juu ya matumizi bora ya pembejeo kwamba inasaidia kuongeza uzalishaji.

"Tuliona kama vile wanatusumbua, pia ilikuwa ngumu kuzipata katika maeneo yetu kwa urahisi, mpaka wakajitokeza walanguzi na kutuuzia kwa bei ya juu, lakini tulikuwa tukishindwa kununua maana hatukujua matumizi yake na uzuri wake, wakati mwingine waliojitahidi kununua walinunua dawa zilizomaliza muda wake na kujikuta wakiharibikiwa, kwani hatukuwa na utaalamu."

Anasema, kupitia wakala vijijini waliopata mafunzo kutoka Aga Khan, imewezesha wakulima kupata pembejeo hizo kwa urahisi na kuboresha kilimo na kuwaondolea usumbufu wakulima.

"Kupitia wakala hao, tumeweza kumudu bei, pia kuona umuhimu wa matumizi bora ya pembejeo. Kwani, ukilinganisha na wale ambao hawakutumia kwa msimu uliopita na misimu mingine na mimi niliyetumia, kuna tofauti. Mimi nimezalisha zaidi yao," anasema na kuongeza:

"Mtu kalima eka mbili, unakuta anazalisha kati ya gunia na moja na nusu, huku mimi nimelima heka hizo mbili na kuzalisha magunia manne. Kweli hayo si ndiyo mafaniko,"anatamka bibi huyo kwa hamasa ya furaha

USHAURI WA AGA KHAN FOUNDATION

Awamu iliyopo ya CRSPT, inatarajiwa kumalizika ▷▷▷ uk. 12-13

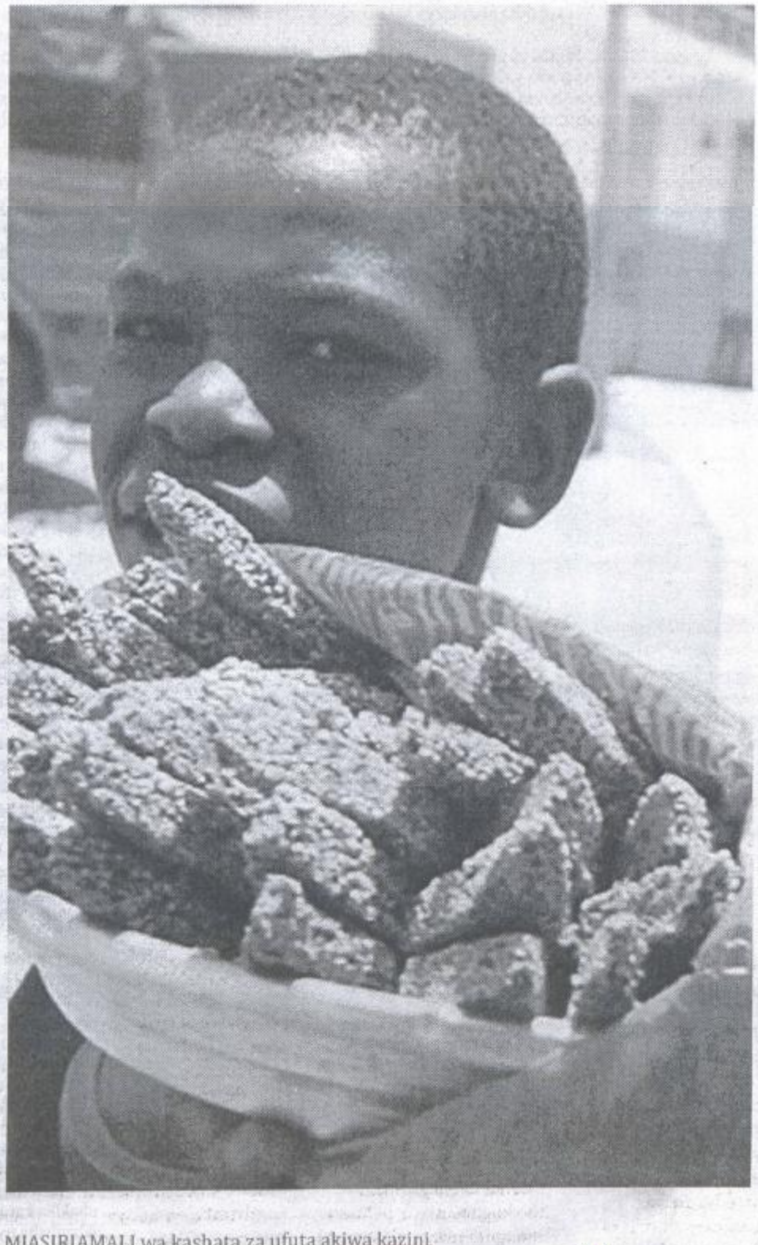

MJASIRIAMALI wa kashata za ufuta akiwa kazini.

US

Kaya 60,000 zafikiwa na maajabu shambani

USHAURI WA AGA KHAN FOUNDATION

Awamu iliyopo ya CRSPT, inatarajiwa kumalizika mwaka 2014, lakini wakati huo huo inatarajiwa kuongezwa muda hadio kufikia mwaka 2020, lengo ni kuwanufaisha wakulima wengi zaidi.

"Pamoja na mafanikio tuliyopata, ila tulipata mafunzp mara moja kwahiyo tunaomba kuongezewa mafunzo zaidi kwani mtu akianza darasa la kwanza anahitaji kuendelea mpaka darasa la saba ili aweze kuongeza mafanikio na uelewa zaidi kwa hiyo hata sisi tunahitaji zaidi," anasema Deogratias Timanywa, Katibu wa kikundi cha Tumaini Jema.

Mratibu wa Masoko wa Aga Khan Foundation kwa ukanda wa Pwani, Iddi Kindamba ,anasema kupitia kitengo chake wataendelea kutoa ushirikiano kwa wakulima wa ufuta katika mikoa hiyo kupitia mradi wa CRSPT, kwa kuwaunganisha na masoko ya pembejeo na mazao, sambamba na kuwawezesha wakulima kwa mafunzo.

Ni mafunzo yanayopenya katika jinsi ya kupata elimu ya bure kuhusu kilimo bora, wakulima kutafuta masoko ya mazao yao na upatikanaji wa pembejeo kwa wakati.

"Mwaka 2009 matumizi ya pembejeo kwa wakulima wa ukanda wa Kusini ambayo ni Mtwara na Lindi, yalikuwa asilimia tano tu, wakati tulipoanza kutoa mafunzo kwa wakulima. Lakini, hivi sasa naweza kusema wameanza kuitikia ambapo inakadiriwa matumizi yameongezeka mpaka asilimia 35," anasema Shukuru Tweve, Mratibu wa Kitengo hicho Iddi Kindamba.

Tweve anasema, kupanda kwa uzalishaji kulikuwa hamasa kwa wakulima hata wakashawishiika nao kutumia pembejeo hizo kupata mazao zaidi na ndio inakuwa chanzo cha mageuzi kwa jamii yote.

Naye Erick Kilangi, ambaye ni Ofisa Masoko anayesimamia zao la ufuta, anasema wamekuwa wakitoa mafunzo kwa mawakala wa pembejeo katika ngazi ya kijiji na kila kijiji kina wakala wake malaumu.

Kilangi, anasema kwamba AKF, imekwishatoa mafunzo kwa wakulima 38,423 ambao ni sawa na asilimia 98.8, huku wanawake kati yao ni asilimia 65, mojawapo wakielimishwa anayeuza mazao mapema huuza kwa bei ndogo na anayehifadhi, hunufika kwa bei nzuri baadaye.

"Pia tunawawezesha kuwaunganisha na Serikali ambao ni wadau wetu wakubwa, ili wakulima washirikishwe katika masuala yanayohusu kilimo na watoe mawazo yao, kwani pale wanaposema mkulima asiuze holela, je kashirikishwa kutoa mawazo na kutambua umuhimu wa kuhifadhi akisubiri soko la uhakika?

"Lakini akishirikishwa, ataweza kutoa dukuduku lake. Pia, tunawaunganisha wakulima na wanunuzi wakubwa kama Fitco, Olam na Mohammed Enterprise, yawahusishe katika mkakati wa kilimo cha mkataba ambao kila kampuni inachagua mbegu yake ambayo itawashauri wakulima walime, ili iweze kununuliwa kirahisi na kwa bei nzuri," anafafanua.

ZAO la ufuta likiwa shambani, wi!ayani Kilwa.

VYAMA VYA MSINGI NA WANUNUZI BINAFSI

"Kila kitu ili kiwe na thamani, lazima kipangwe katika daraja. Kwa hiyo tukiwaacha wanunuzi binafsi na walanguzi wakaendelea kununua ufuta bila kufuata madaraja na hali hiyo ya kununua bila kufuata utaratibu wa kupanga kwa madaraja, tutakuwa tunaua soko na ubora wa mazao yetu Watanzania," anasema Sihaba Mshamu, Katibu wa Chama cha Msingi cha MnaziMmoja.

Sihaba ambaye pia ni mkulima wa zao la ufuta mkoani Lindi, anasema mtu akiwa mwanachama, anafaidika kwa kuuza mazao kwa madaraja, hali iliyo kinyume na wanunuzi binafsi wasiobagua madaraja.

Kwa mujibu wa katibu huyo, changamoto zinazowakabili katik nafazio zao kama vyama vya msingi, ni wakati mwingine makisio yanayowekwa mna chama katika mavuno ya msimu, huwa hayafikiwi.

Naye Meneja wa Kampuni ya OLam Tanzania, Inayosimamia vituo vya Mtwara, Lindi, Mbeya na Songea, Mayank Srivastava, anasema kampuni yao hununua ufuta kutoka mnadani, bila ya kuingia kwa kina juu ya bei ya vyanzo vya wanakopata ufuta.

Anasema, wana wakala wao katika maeneo mbalimbali, vikiwemo vyama vya msingi na wanunuzi binafsi, lakini anakiri kutokujua bei ya ufuta kutoka kwa wakala hao.

"Sisi tunanunua kupitia mnadani kwa bei iliyopangwa na Serikali kupitia bodi ambapo kwa hivi sasa tuna nunu kuanzia shilingi 1,600 na hiyo sio bei halisi, kwa sababu hupanda na kushuka kutokana na hali ya soko.

"Pia, hatununui kwa kufuata madaraja ya ubora, lakini haituathiri kwa soko na hiyo inasabishwa na kutofikia lengo letu kwani tumepanga kukusanya tani 20,000 kwa msimu. Lakini ini tunajikuta tukikusanya tani 10,000 kutoka mikoa mbalimbali inayolima ufuta kwa msimu.

"Soko la ufuta lipo na ni kubwa hapa na nje ya nchi, ila wakulima wenyewe hawajajipanga ili wanufaike na zao hilo," anatamka meneja huyo.

MAFUTA ya kupikia ya ufuta.

CHANGAMOTO KWA WAKULIMA

Pamoja na mafanikio hayo, kuna changamoto wakulima wanazokumbana nazo, ikiwa pamoja na wakulima wanazozipigia kelele. Hizo zinajumuisha, ukosefu wa soko la mazao la uhakika na hasa ufuta.

Lingine ni wanyama waharibifu wanaokula mazao yanapofika hatua ya kukomaa. Hapo wamo ndege, tumbili na nyani, lakini Idara ya Kilimo Kilwa imekuwa ikisaidia.

"Kusema kweli, kutokuwepo na utaratibu wa kupata wanunuzi wa uhakika katika mkoa wetu wa Lindi ni tatizo kubwa, ambalo limekuwa likirudisha nyuma maendeleo yetu.

"Tunalazimika kuuza mazao kwa bei ya hasara kwa walanguzi binafsi, ili tumalize matatizo tuliyo nayo,"anasema Farijala Hemed, mkazi na mkulima w mazao mbalimbali kutoka kijiji cha Mbanga, wilayani Kilwa.

Anasema, wilaya ya Kilwa ina wanunuzi wawili tu ambao ni watu binafsi ambao husimama kama chombo kimoja cha ununuzi, ambapo hununua ufut kwa bei ya chini, na wanajipangia bei.

Hemed anaishuari serikalia akisema: "Kwa kweli serikali yetu inapaswa kuweka mpango madhubuti wa kuboresha maisha yetu - na kupitia kilimo na maslahi yetu wakulima wadogo wadogo, kwani tunalima kwa tabu, kuvuna kwa tabu, soko nalo tabu.

"Basi waboreshe utaratibu katika vyama vya msingi, serikali iviwezeshe kwa mkopo wa kununulia mazao yetu ili malipo yaweze kutolewa kwa wakati na bei ipande na kutuvutia wakulima."

Anaiomba serikali iweke mkakati wa kuruhusu wakulima kusafirisha ufuta nje ya mkoa, ili waweze kuuza kwa namna ya soko huria, ili wadhibiti ulanguzi nawa wao ndio wafaidike na ombi jingine ni kwa serikali, iwape nafasi wakulima kuuza mazao yao wanakotaka au kub kuna bei nzuri

"Tunaishauri serikali kuunga mkono juhudi na mchango kama huu unaotolewa na wadau wake wakubwa kama Aga Khan Foundation na weng juu ya kukuza pato na kuinua uchumi wa mtu wa chini.

"Serikali peke yake haiwezi kumaliza matatizo ya wananchi wake peke yake, bila ya kushirikisha wadau muhimu kama hawa, kwani mtu anayekupatia maarifa, tayari kakupatia nyenzo kuliko anayekuzoesha kuk pesa.

"Pindi akiacha kukupatia, utakufa njaa kwani huna ujuzi wa aina yoyote Aga Khan Foundation wametupatia mtaji wa mafunzo. Ni budi serikali kuhakikisha inawaunga mkono ili iendelee kuwanufaisha wengine zaidi k kipindi hiki, "anasema Oliva Sempa

SERIKALI YALONGA

Kaimu Ofisa Kilimo wa Wilaya ya Kilwa, John Mkinga, anasema sera ya serikali hairuhusu ufuta kusafirishwa nje ya wilaya, hadi wathibitishwe n kituo cha utafiti cha serikali kilichopo mkoani Morogoro, iwapo wamefiki viwango stahiki vinavyotakiwa.

Abdallah Ulegani, ni Mkuu wa Wilaya ya Kilwa, anasema njia rahisi ya kupunguza umaskini kwa mwananchi mmoja moja ni kupitia kilimo cha kisasa.

Ulegani, anasema soko la ufuta lipo la kutosha, bali kasoro ipo kwa wananchi kwamba hawazalishi bidhaa za kutosha na uzalishaji wao,wen chini ya tani 10 kwa ekai■